ВОЖЕГОВІЙ РАЇСІ АНАТОЛІЇВНІ – ЮВІЛЕЙ

20 червня 2025 року виповнюється 60 років від дня народження директора Інституту кліматично орієнтованого сільського господарства НААН, доктора сільськогосподарських наук, професора, академіка НААН, Заслуженого діяча науки і техніки України Раїси Анатоліївни Вожегової – провідного вченого в галузі землеробства, сільськогосподарських меліорацій, селекції, насінництва, рослинництва та агроекології.

Раїса Анатоліївна народилась у селі Довга Поляна Старооскольського району Білгородської області Російської Федерації. Фундамент для майбутніх досягнень було закладено ще в роки навчання – у 1987 році вона закінчила Кримський ордена «Знак Пошани» сільськогосподарський інститут імені М.І. Калініна за спеціальність «Плодоовочівництво і виноградарство» та розпочала свою трудову діяльність на Кримській сільськогосподарській дослідній станції, де працювала упродовж 1987-2000 рр. на посадах молодшого, наукового і старшого наукового співробітника. З 2001 по 2010 рр. працювала в Інституті рису УААН на посадах завідувача відділу, вченого секретаря і заступника директора з наукової роботи. З 2010 р. і по 2022 р. очолювала Інститут зрошуваного землеробства НААН. З 2022 р. і по теперішній час Раїса Анатоліївна обіймає посаду директора Інституту кліматично орієнтованого сільського господарства НААН.

Паралельно з професійною діяльністю Раїса Анатоліївна неухильно розвивала і свій науковий потенціал. В 1999 році захистила кандидатську дисертацію за темою: «Створення вихідного матеріалу для селекції озимої пшениці в умовах степової зони за спеціальністю «Селекція і насінництво». В 2005 році їй було присвоєно вчене звання старшого наукового співробітника за спеціальністю «Селекція рослин». У 2010 році – докторську дисертацію за темою: «Наукове обґрунтування і результати селекції рису в Україні» за спеціальністю «Селекція рослин». У 2012 році їй було присвоєно почесне звання Заслужений діяч науки і техніки України, у 2013 році отримала вчене звання професора за спеціальністю «Сільськогосподарські меліорації», у 2016 році – обрана член-кореспондентом НААН, а у 2020 – обрана академіком НААН.

Вожегова Раїса Анатоліївна – провідний вчений аграрного сектору України, її багаторічна наукова діяльність є взірцем цілеспрямованої та високопрофесійної роботи, орієнтованої на вирішення акту-

альних завдань сучасного землеробства в умовах зміни клімату.

Основні напрями її наукових досліджень охоплюють питання ефективного використання зрошуваних земель, покращення їх еколого-меліоративного та агрохімічного стану, оптимізації технологій вирощування сільськогосподарських культур як на поливних, так і на неполивних землях. Особлива увага приділяється питанням селекції, створенню нових високопродуктивних та адаптивних сортів сільськогосподарських культур, здатних забезпечити стабільні врожаї за умов водного дефіциту.

Наукові розробки Раїси Анатоліївни мають визнання не лише в межах України, а й за кордоном. Вони активно використовуються в аграрній практиці, особливо в південних регіонах, де зрошення є ключовим фактором стабільного виробництва.

Значне місце у її діяльності займає впровадження науково обґрунтованих систем землеробства, спрямованих на забезпечення ресурсозбереження, екологічної безпеки та підвищення продуктивності агроландшафтів. Її підходи до раціонального використання водних і земельних ресурсів базуються на глибокому розумінні агроекологічних процесів, що дозволяє ефективно поєднувати інновації з практичними рішеннями для виробництва.

Важливою складовою наукової діяльності є створення й адаптація сортової агротехніки, розробка інноваційних технологій вирощування культур з урахуванням ґрунтово-кліматичних особливостей регіонів, а також інтеграція результатів досліджень у навчальний процес та систему підготовки кадрів аграрного профілю.

Раїса Анатоліївна також активно працює над формуванням міждисциплінарних підходів до розв'язання проблем сталого землекористування, збереження родючості ґрунтів, енергоефективності в агросекторі. Під її керівництвом створено та впроваджено низку комплексних наукових програм, спрямованих на розвиток аграрної науки та підвищення конкурентоспроможності українського сільського господарства.

Її внесок у розвиток аграрної науки відзначено численними державними та академічними нагородами, а також повагою з боку наукової і виробничої спільноти. Високий професіоналізм, управлінський талант, цінний практичний досвід та щирі людські якості дозволили Раїсі Вожеговій створити команду справжніх професіоналів, які ефективно і цілеспрямовано працюють на розвиток вітчизняної аграрної науки та сільського господарства України.

Раїса Вожегова – успішна жінка-лідер, ефективний менеджер та відкрита й порядна людина. Людина, яка вміє слухати й чути, здатна вести конструктивний діалог з колегами і представниками аграрного бізнесу.

Багаторічний досвід науковиці, професіоналізм і стратегічне мислення зробили Раїсу Анатоліївну

впливовою фігурою не лише в науковому середовищі, а й у сфері аграрної політики України. Вона є членом Українського товариства генетиків і селекціонерів імені М.І. Вавилова, Українського товариства ґрунтознавців і агрохіміків, Ради ботанічних садів і дендропарків України, Асоціації «Українське насіннєве товариство». Раїса Анатоліївна є членом секції Наукової Ради Міністерства освіти і науки України з експертизи проєктів наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок за тематичним напрямом «Аграрні науки та ветеринарія», Координаційної ради з питань відновлення роботи та розвитку зрошуваних систем та розвитку ринків сільськогосподарської продукції при Міністерстві аграрної політики та продовольства України; з питань забезпечення пом'якшення змін клімату при Міністерстві захисту довкілля та природних ресурсів України; науково-технічної ради Державного агентства водних ресурсів України, формування та реалізації державної політики у сфері розвитку водного господарства, робочої групи з питань консервації деградованих і малопродуктивних земель в Херсонській області; з розроблення стратегічних напрямів відновлення навколишнього природного середовища в наслідок аварії на Каховській ГЕС при Херсонській обласній державній адміністрації. Вона є головою спеціалізованою вченої ради із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії та доктора сільськогосподарських наук за спеціальностями «Сільськогосподарські меліорації» і «Селекція і насінництво». Також є керівником ПНД НААН 5 «Зрошуване землеробство».

Раїса Анатоліївна є головним редактором фахового міжвідомчого тематичного наукового збірника «Зрошуване землеробство» та журналу «Аграрні інновації», членом редакційної колегії науково-прак-

тичного журналу «Сортовивчення та охорона прав на сорти рослин».

Значним є також внесок Раїси Анатоліївни у розвиток наукової комунікації та популяризацію результатів досліджень. У науковому доробку вченої понад 1200 наукових праць, з яких 97 книг, 30 статей у журналах, що індексуються в міжнародних наукометричних базах Scopus та Web of Science Core Collection, 140 методичних рекомендацій, 30 авторських свідоцтв та патентів. Вона є автором 12 сортів рису та 8 сортів пшениці озимої, 1 сорту буркуну булого, 1 сорту помідору їстівного, 3 гібридів кукурудзи та 3 сорти мигдалю звичайного.

Наукове керівництво Раїси Вожегової сприяло підготовці нового покоління фахівців. Під її професійним науковим керівництвом успішно захистили дисертаційні роботи 10 докторів наук, 17 кандидатів наук та 3 доктори філософії.

Раїса Анатоліївна за плідну наукову діяльність була нагороджена Почесною грамотою і медаллю Верховної Ради України (2014 р., 2025 р.), Почесною грамотою Кабінету Міністрів України (2015 р.), Орденом княгині Ольги III ступеня (2020 р.), Почесними грамотами Національної академії аграрних наук України (2010, 2015, 2019 р., 2023 р.), Почесною відзнакою Національної академії аграрних наук України (2012 р., 2018 р.), неодноразово нагороджена грамотами Херсонської ОДА (2012 р., 2017 р.), Херсонської обласної ради (2013 р., 2017 р., 2024 р.), Одеської ОДА (2023 р., 2017 р.), Одеської обласної ради (2024 р.), Відзнакою Міжнародної Академії рейтингових технологій та соціології «Золота Фортуна» (2018 р.), медаллю «Народна шана Українським науковцям 1918-2018» (2018 р.), Грамотою міського голови (2019 р.) та багатьма іншими.

Щиро вітаємо Вожегову Раїсу Анатоліївну з ювілеєм, бажаємо міцного здоров'я, довголіття, невичерпаної життєвої енергії, примноження наукових звершень, творчої наснаги, реалізації дослідницьких ідей і задумів!

Національна академія аграрних наук України,
Інститут кліматично орієнтованого сільського господарства НААН